

LR Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai

2014.gada 10.aprīlī
Nr.2014/VK-002

Godājamie deputāti,

Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija 2014.gada 19.martā nolēma atbalstīt likumprojektu „Grozījumi Valsts civildienesta likumā” (Nr.759/Lp11) un virzīt to izskatīšanai Saeimas sēdē trešajā lasījumā. Ņemot vērā, ka likumprojekta virzība tomēr aizkavējusies (līdz 11.aprīlim iespējams iesniegt jaunus priekšlikumus), Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS vēlas uzsvērt, ka minētie grozījumi ir svarīgs konkrēts solis pārvaldības uzlabošanai Latvijā, kura ilgstoša atlikšana nebūtu pieņemama no valsts pārvaldes attīstības viedokļa.

Pētījumi, piem., [Valstiskā godaprāta sistēmas novērtējums](#), kas publicēts 2012.gadā, liecina, ka nevēlama politizētība un līdz ar to arī zināms patvaļīguma elements, ieceļot augstākā līmeņa valsts pārvaldes amatpersonas, Latvijā ir problēma. Ministru kabineta 2012.gadā apstiprinātajā koncepcijā par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās konstatēts, ka viena no bieži izplatītām problēmām ir „neefektīva, aizklāta uz brīvu konkurenci neveicinoša personāla atlases sistēma, nevērtējot pretendenta godprātību, iepriekšējos pārkāpumus, parādsaistību apmēru, citus korupcijas ziņā riskam pakļautus individuālus faktorus (piemēram, potenciālus interešu konfliktus)”. Vienotu un skaidru atlases principu problēma valsts pārvaldē konstatēta arī 2013.gadā apstiprinātajā Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijā.

Tāpēc ir svarīgi pēc iespējas drīzāk profesionalizēt atlases procesu, kas ir paveicams ar skaidras kārtības un profesionāli nozīmīgu (relevantu) kritēriju palīdzību. Lai šajā ziņā panāktu sistēmiskas izmaiņas visā valsts pārvaldē, acīmredzot būs grūti iztikt bez zināmas centralizācijas. Tāpēc likumā noteikts uzdevums Valsts kancelejai nodrošināt vismaz iestāžu vadītāju atlasī būtu adekvāts solis situācijas uzlabošanai pie nosacījuma, ka Valsts kancelejā saglabājas apņēmība un kapacitāte nodrošināt objektīvu atlases procesu.

PROVIDUS ņem vērā, ka patlaban izskatīšanas procesā Ministru kabinetā atrodas likumprojekts „Valsts dienesta likums”, kura ietvaros varētu risināt uzskaitītās problēmas. Tomēr Valsts dienesta likumprojekts atrodas tikai izskatīšanas sākotnējā stadijā, un tā pieņemšanas laiks ir grūti prognozējams. PROVIDUS uzskata, ka būtu svarīgi pēc iespējas ātrāk novērst apzinātās problēmas, kā arī paust likumdevēja pārliecinošu atbalstu valsts pārvaldes profesionalizācijai. Turklāt pašreizējais starptautiskais konteksts atgādina, ka no savlaicīgiem valsts kapacitātes stiprināšanas pasākumiem ir atkarīga arī spēja garantēt nacionālo drošību.

Ņemot vērā minēto, Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS aicina deputātus atbalstīt iespējami ātru grozījumu izdarīšanu Valsts civildienesta likumā, kas nodrošinātu:

- Centralizētu un profesionālu iestāžu vadītāju atlases procesu;
- Objektīvu un nozīmīgu atlases kritēriju izmantošanu;
- Saprātīgas un caurskatāmas konkurences iespējas, kandidējot uz iestāžu vadītāju amatiem.

Ar cieņu,

Valts Kalniņš,
Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS pētnieks